

Kiviä ja kasveja – kallioperä harrastuksena
ja maankamاران vaikutus kasvistoon

Tuomo Kuitunen

Taustaa:

- Talvisin Jyväskylässä
- Sulanmaan aikaan Luopioisissa
- Luokanopettaja (eläkkeellä)
- En ole biologi enkä geologi
- Luontoharrastaja (linnut, hyönteiset, putkilokasvit, sammalet)

Kasvilajien etsiminen ja löytäminen
maaperä- ja kallioperä(karttoje)n avulla

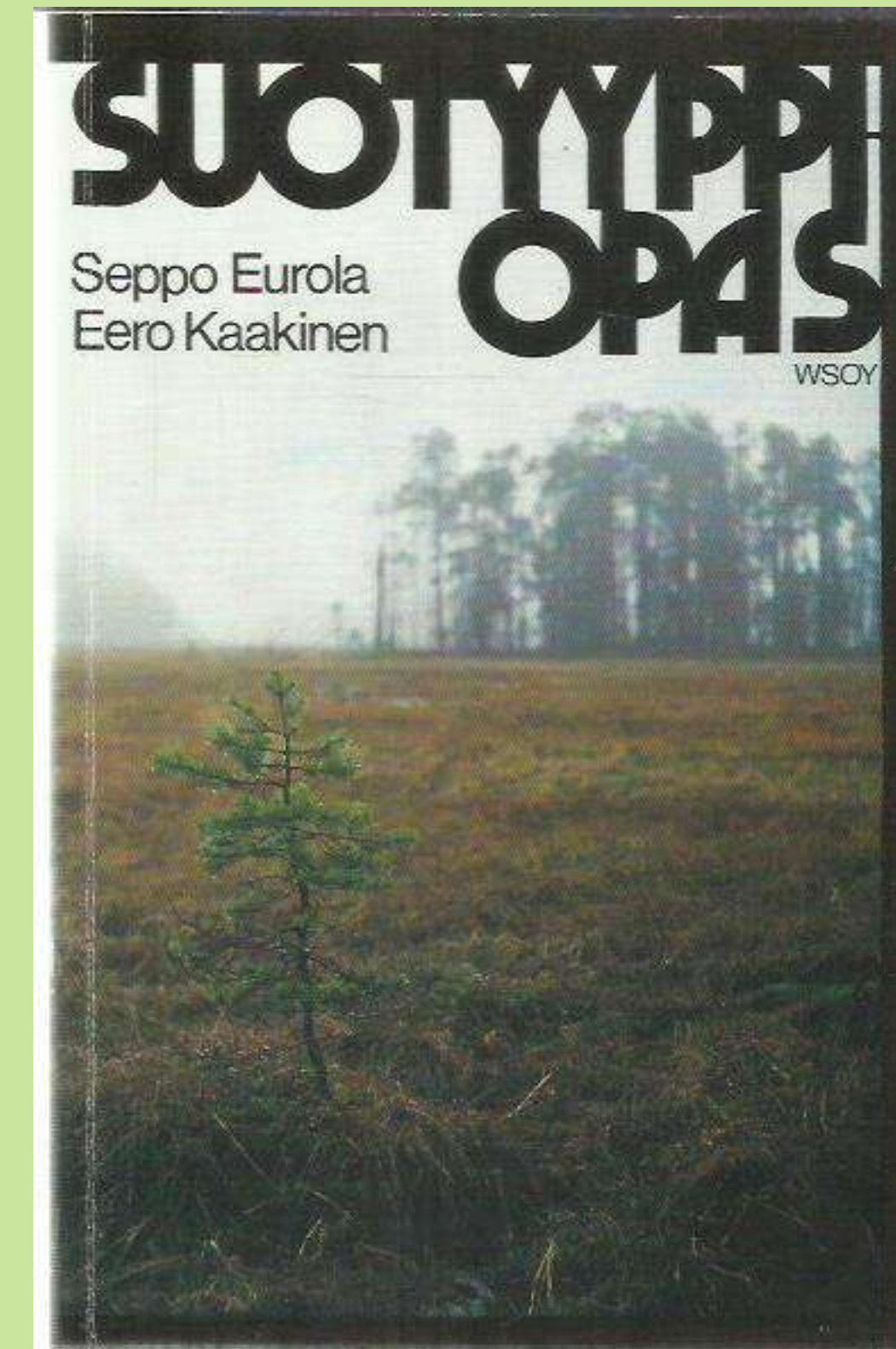
Hyödylliset tietolähteet

Suomen kasvimaan-tiede
etenkin luvut 6 ja 7

Suotyyppiopas

Retkeilykasvio

laji.fi

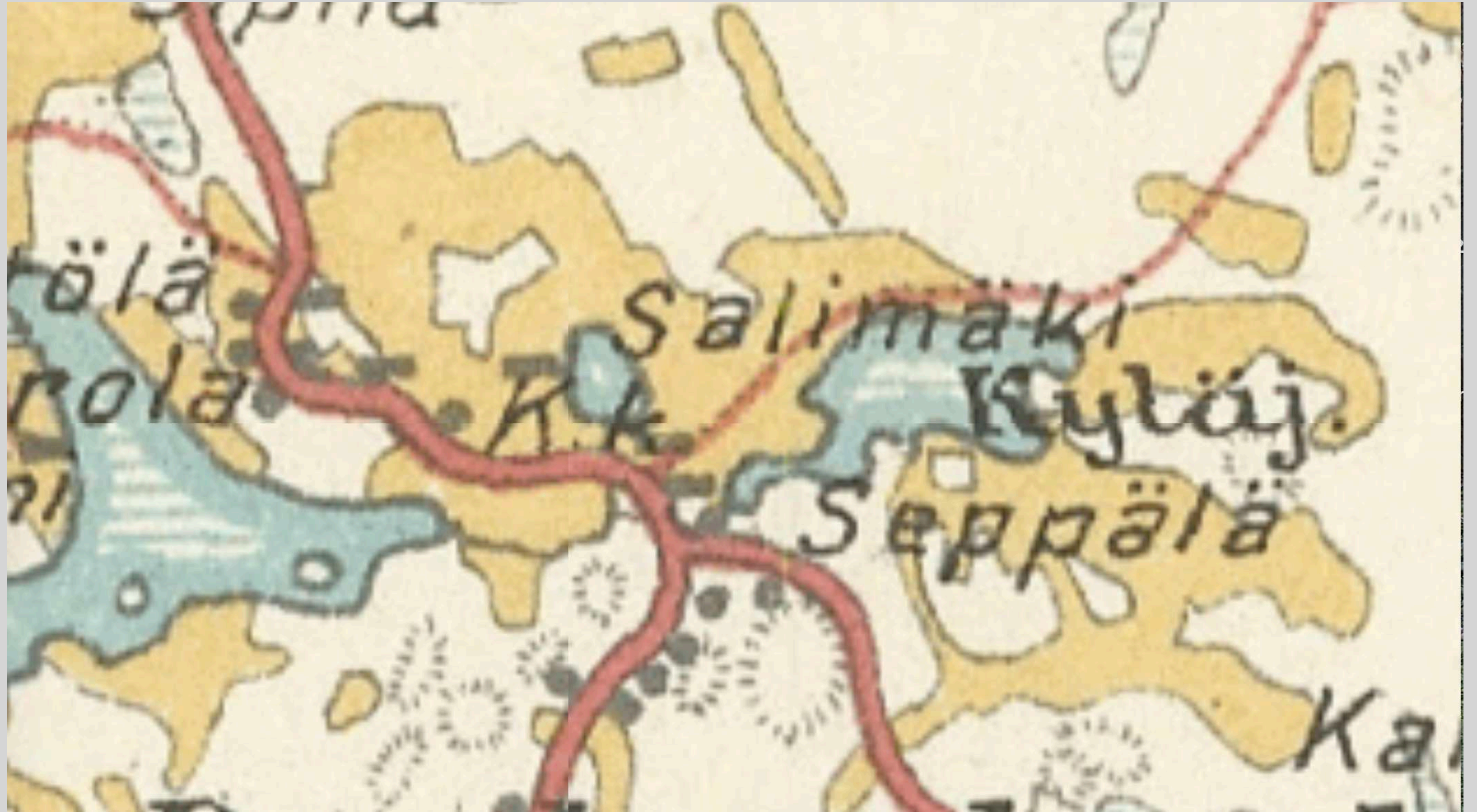
Kartta Karttapaikasta

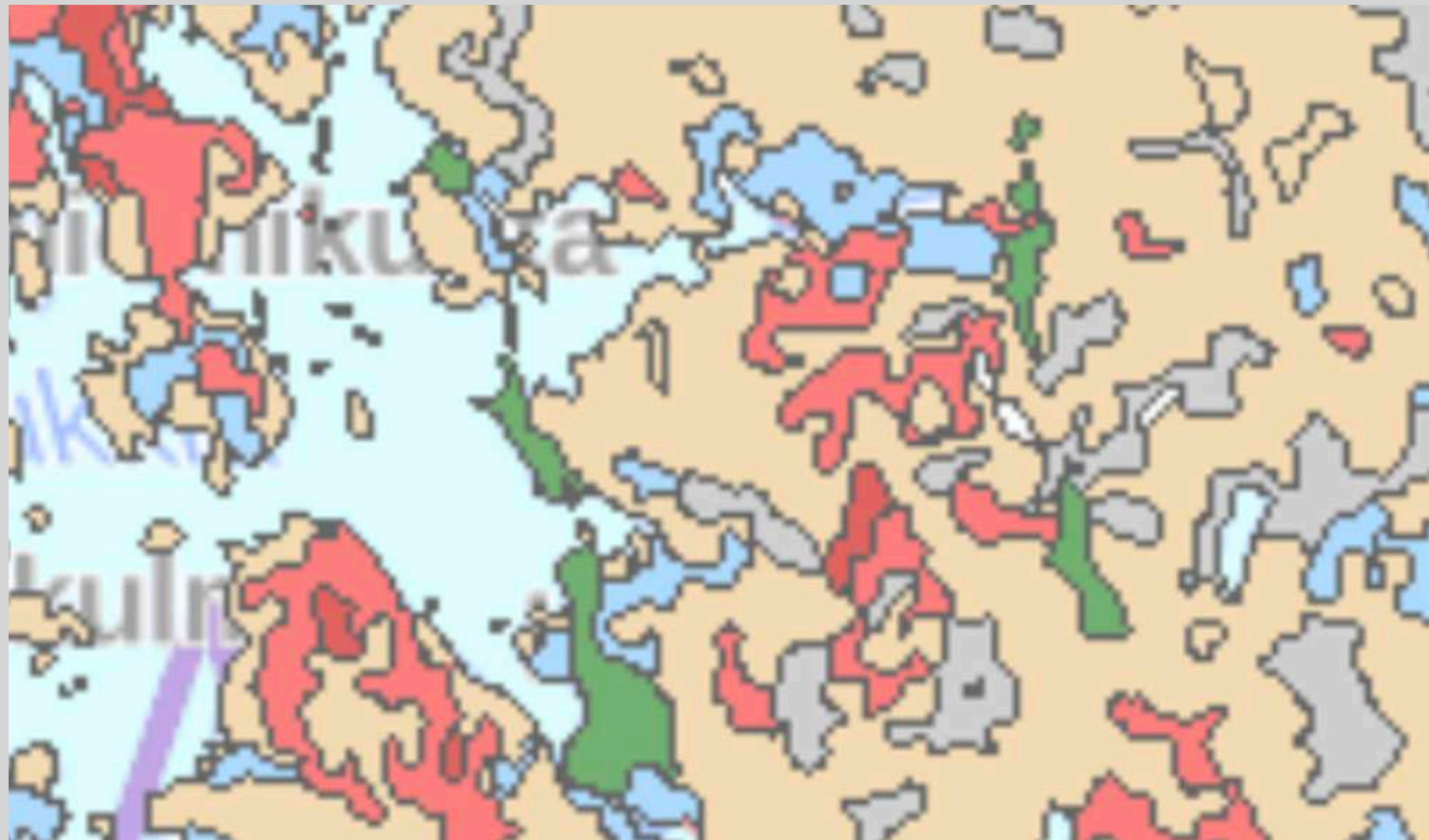
Kartta vuodelta 1981

Kartta vuodelta 1920

Maaperäkartta

Värit:

Ruskea – moreenimaat

Sininen – savimaa

Punainen – kallioalueet

Vihreä – hiekkaharjut

Harmaa – turvemaat

Vaalea sininen – vesistöt

Paikkatietoikkuna, josta karttatasot

Maastokartta ja Maaperä 1:200 000

Maaperän ravinteisuus:

Kivennäismaalajit (moreeni, sora, hiekka, hieta, savi)

Eloperäiset maalajit (humus, multa, turve, lieju)

Metsien ravinteet:

CLT, CT, VT, MT, OMT

Soiden ravinteet:

Happamuus eli pH, sähkönjohtokyky, veden virtaavuus

räme, neva, korpi, luhta, lähteikkö, letto

Indikaattorilajit

Kartoituksessa hyvä apu lajien löytämiseen
Kun sen löytää, voi päätellä, mitä muutakin samalta
alueelta löytää.

Suolla esimerkiksi rahkat ovat hyviä indikaattoreita,
metsissä putkilokasvit, vesissä ravinteisuutta ilmentävät
lajit jne.

Tässä kuvassa koukkurahkasammal ilmentää ravinteita.

Kallioperäkartta

Värit:

Sininet – gneissit

Ruskea – graniitit

Tumma ruskea – gabro

Punaruskea – peridotiitti

Vihreä – amfiboliitti

Paikkatietoikkuna, josta karttatasot

Maastokartta ja Kallioperä 1:200 000

Kivilajien vaikutus kasvillisuuteen

Vaikutus kasveihin huonosta hyvään:

1. porfyryri, rapakivi, hiekkakivi, kvartsiitti
2. graniitti, gneissi, granuliitti
3. fylliitti, kiilleliuske, diapaasi, gabro, amfiboliitti, dioriitti
4. kalkkikivi, dolomiitti

Rautapitoinen kiven vaikutus on negatiivinen.

Puhdas kalkkikivi ei ole kasveille aina suotavaa.

Serpenttiini ja vihreäkivi aiheuttavat kasvumuunnoksia.

Pikkutervakko

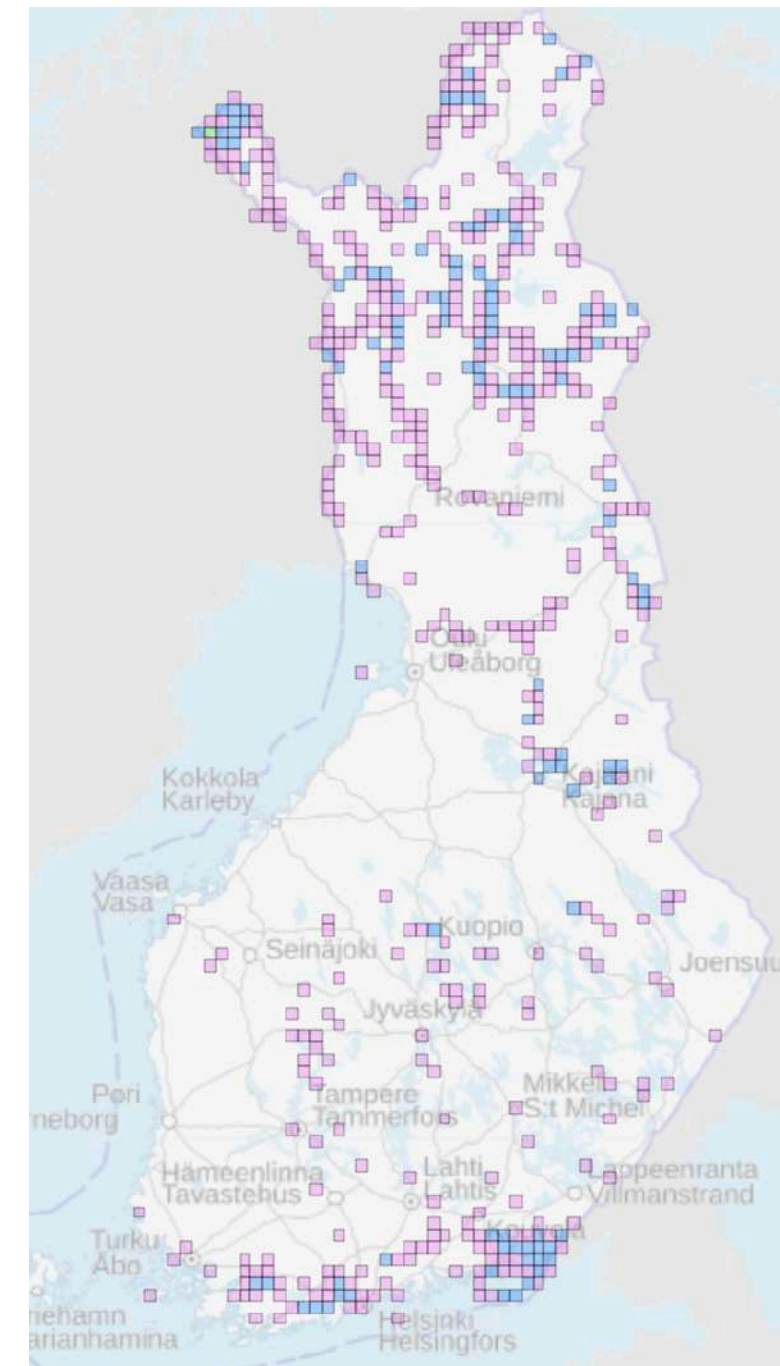
Vanha nimi tunturitervakko

Etelä-Suomen sisäosissa
harvinainen kasvi

Sanotaan, että se viihtyy
kuparipitoisilla kallioilla

Kainuussa ja Lapissa siitä on
nimetty serpentiinikallioilla
kasvava serpentiinipikku-
tervakko

Myös muita serpentiinikasveja
tunnetaan

Gabrokallion pintaa

Musta graniitti (hautakivissä)

Tässä lohkoista ja rosoista

Emäksinern eli ravinteinen kivilaji

Tutkittu GTK:lla

Erikoinen sammal- ja jäkälälajisto

kivikutrisammal ja oravisammal

ripsi- ja kielikellosammal

kalkkikierto- ja härmäsammal

kalliokilpi- ja kivikultajäkälä

kalliohyitelö- ja jauherustojäkälä

keltatuli- ja vihertulijäkälä

kiviyrtti ja harjuhiettaorvokki

haurasloikko ja ahokissankäpälä

tummaraunioinen ja kalliokielo

Kuohijoen kalkkialue

Keskiaikainen kalkkilouhos

Rauhoitettu Natura 2000-alue

Museoviraston rauhoitus

Kalkkikallion vaikutus

Kallion alapuolinen suo ojitettiin
80-luvulla.

Suo ennallistettiin 2000-luvulla.

Suolta hävisivät:

Suovilukko

Ahokirkiruoho

Äimäsara

Keltasara

Harajuuri

Sääskenvalkku

Soikkokaksikko

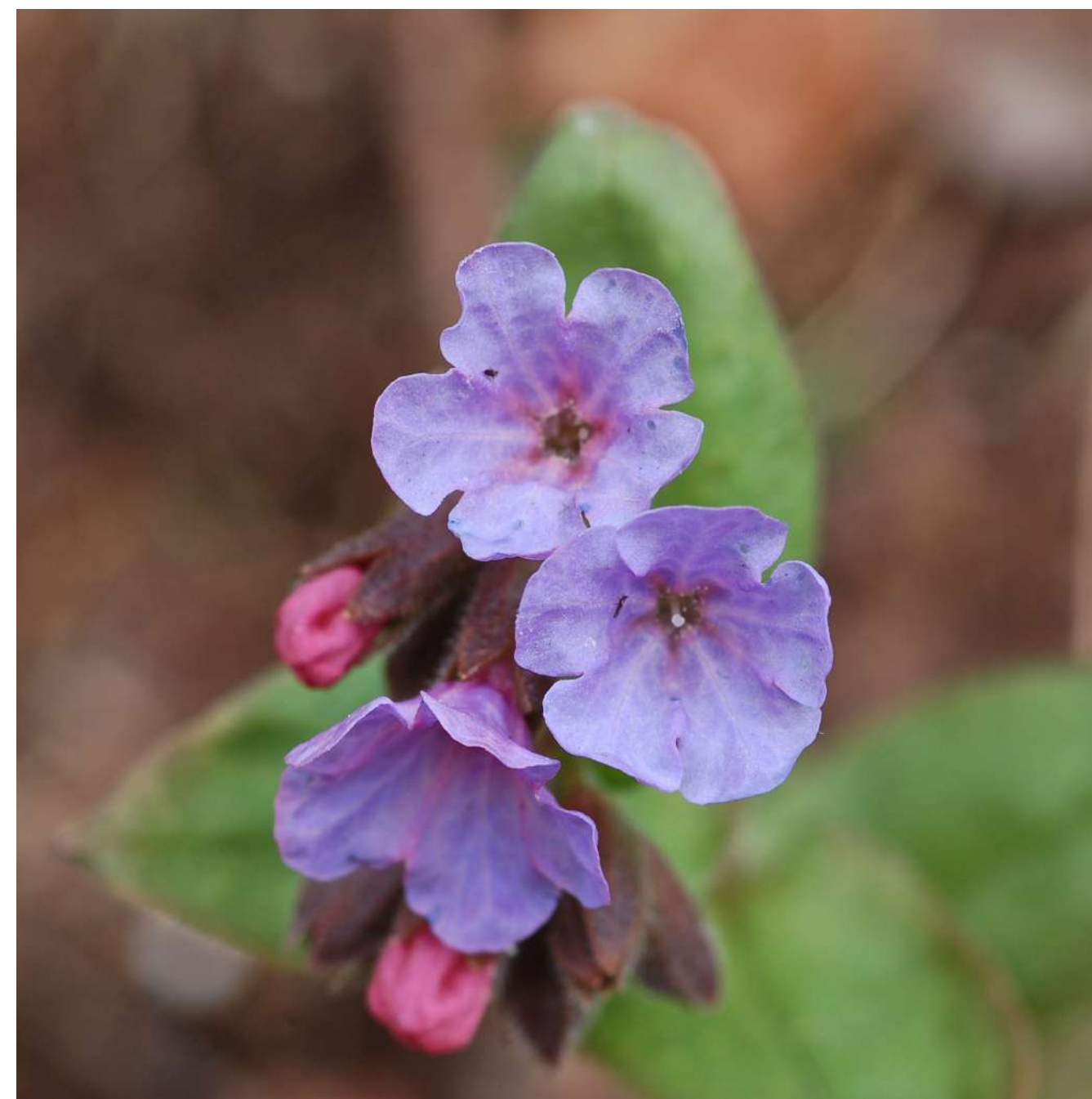
Niittykullero

Ojituksen jälkeen ei näitä ole
enää löytynyt eivätkä ne ole
palanneet ennallistamisen
jälkeen.

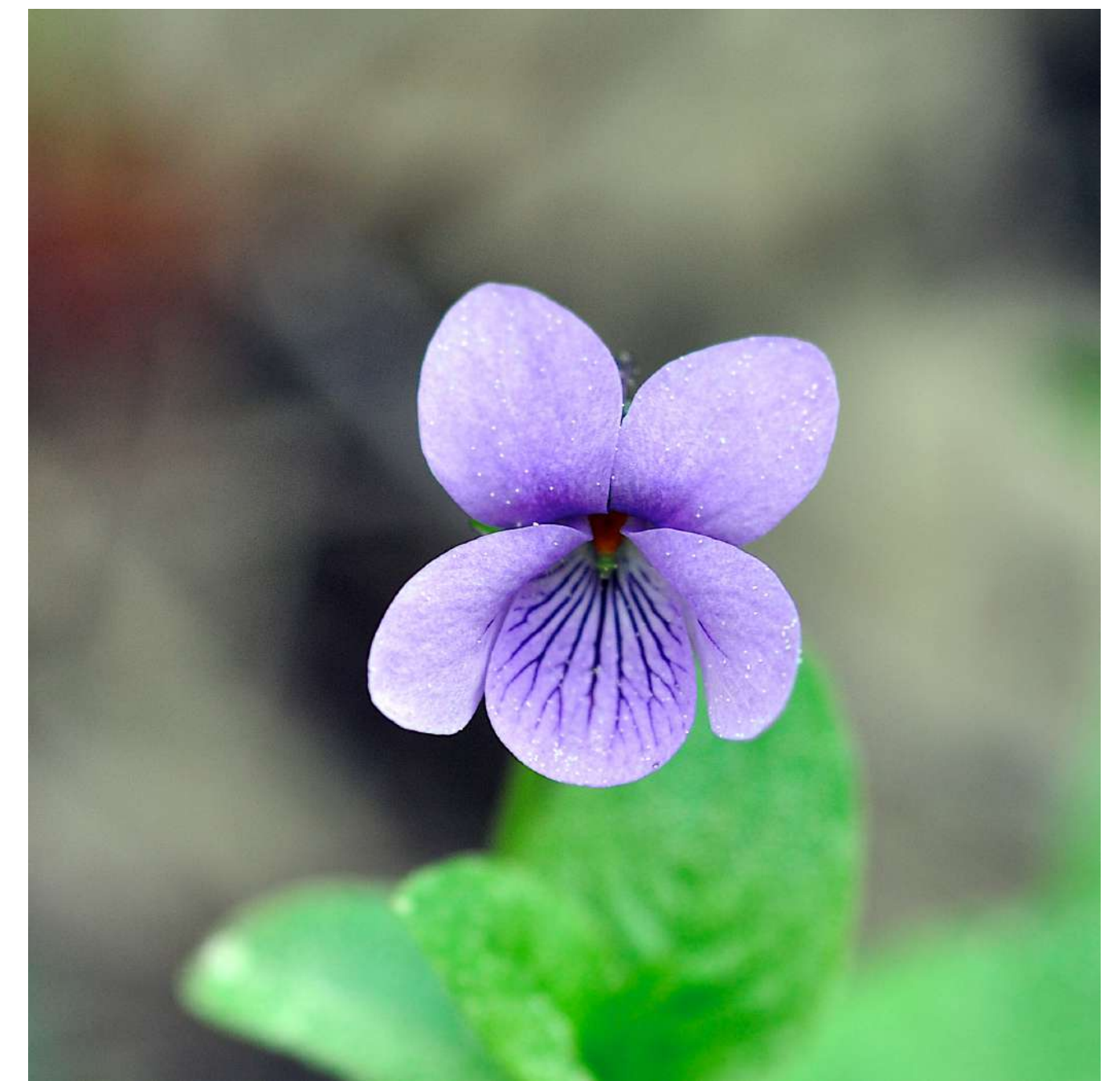

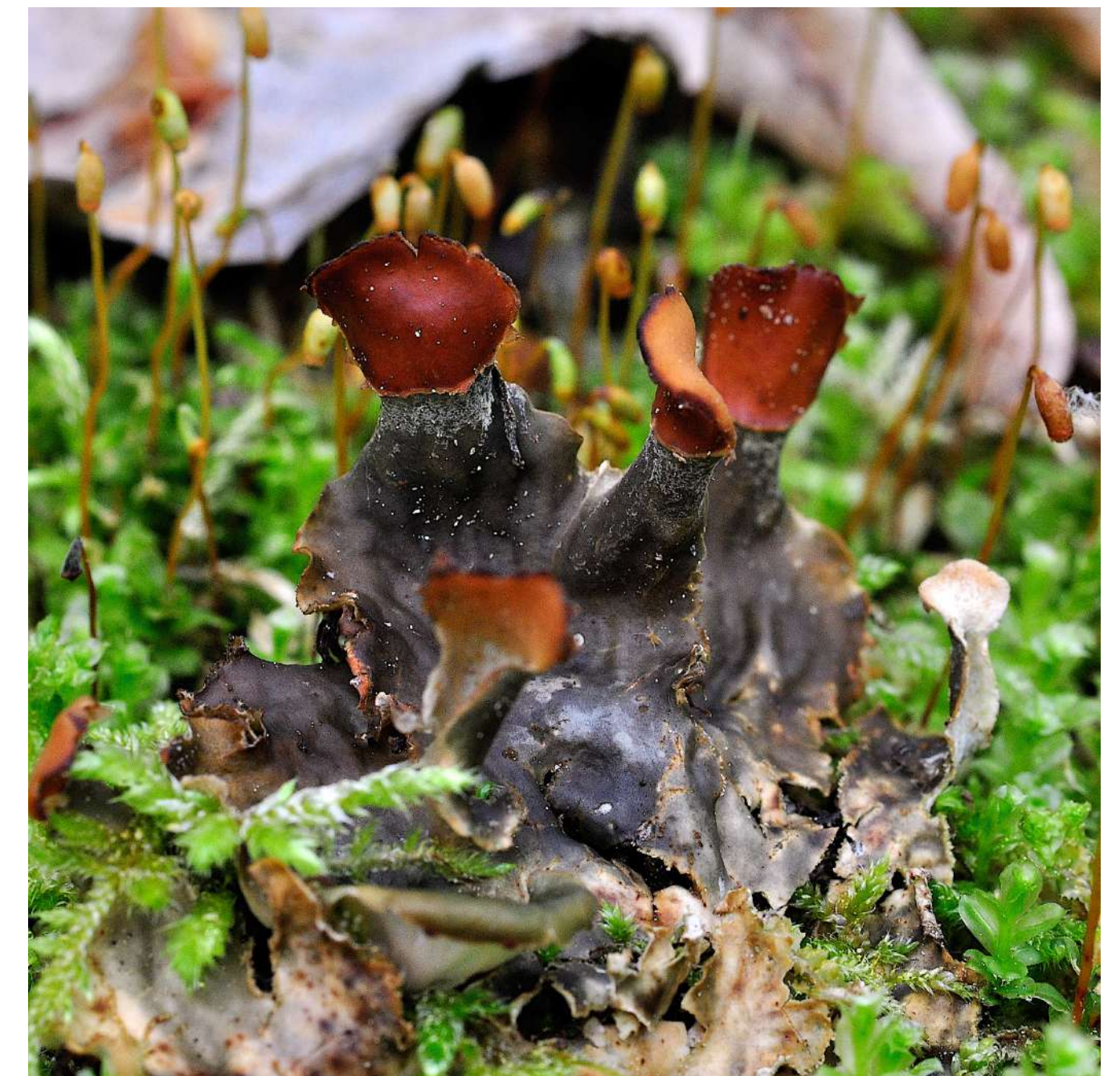
lehtopähkämö ja purossuomusammal

lehtoimikkä ja kalkkikahtaissammal

korporvokki ja nappinahkajäkälä

Lohkarehavainnot

Paikkatietoikkuna, karttatasot maastokartta ja lohkarehavainnot

Lohkareet voivat olla hyvinkin antoisia. Kuvassa on kalkkilohkare Lapista, jonka sammalpinnalta löytyi monia kalkkivaikutteisia sammalia. Sitä en olisi löytänyt ilman lohkaretietoa.

Mielenkiintoisia kasviretkiä
ensi kesänä!

Kiitos!

Geologiawebinaarit 2025

Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri

Geologiawebinaareihin voi ilmoittautua 11.3. asti täällä:
https://q.surveypal.com/Geologiawebit_2025/0

